

Story Listening és Story Reading

Beniko Mason
Shitennoji University Junior College, Emerita

Stephen Krashen
University of Southern California, Emeritus

Nyelvoktatói célunk az, hogy tanulóink megtanuljanak a maguk lábán állni: odáig kísérjük őket, ahonnan már nélkülünk is tovább tudnak menni. Nem akarunk mindjárt tökéletes nyelvtudókat faragni belőlük; az a célunk, hogy képessé tegyük őket a nyelv magas szintű elsajátítására az iskola falain túl.

Az alábbiakban előbb a nyelvelsajátításról való ismereteinket vázoljuk, majd bemutatunk egy programot, amely segít elérni a fenti célokat. Kezdjük tehát azzal, hogy dióhéjban áttekintjük: mit tudunk a nyelvelsajátításról.

Hogyan sajátítjuk el a nyelveket?

A legutóbbi 40 év kutatásai szerint:

- 1) Egy nyelvből olyankor veszünk valamit birtokba, amikor értjük, amit azon a nyelven hallunk vagy olvasunk, azaz egy nyelv elsajátítása az azon a nyelven megértett közléseknek köszönhető.
- 2) Az érthető, nagyon érdekes és gazdag célnyelvi anyagból nagy mennyiséget kell befogadnunk ahhoz, hogy a nyelvet elsajátíthassuk.
- 3) Az idegen nyelv befogadásának folyamata hasonló az anyanyelv-elsajátítás folyamatához.
- 4) A nyelvet elsajátítani és a nyelvről tanulni -- pl. nyelvtant -- két különböző dolog.
- 5) Társalgás közben a tudatosan tanult nyelvi szabályokat nem tudjuk alkalmazni. Ilyesminek csak kivételes esetben, írásbeli vizsgán vagy a saját írásbeli munkánk javítása során tudjuk hasznát venni.
- 6) A stressz (a szorongás, a fenyegetettség érzése) nem lehet a nyelvoktatás része.

A célnyelv megértésén alapuló módszerek

Programunk a nyelvelsajátítás korszerű tudományos elméletén alapul. Módszereink lényege a megértés. A tanuló könnyen érthető, de nagyon érdekes és gazdag célnyelvi anyagot fogad be. Amit mondanak neki (vagy amit olvas), olyan érdekes, hogy szinte észre sem veszi, hogy amit éppen megértett, nem is az anyanyelvén hangzott el (vagy van leírva). Számos kutatás igazolja, hogy ilyen módszerrel a tanulók sokkal többet sajátítanak el a célnyelvből (és sokkal jobban élvezik az órákat), mint a hagyományos nyelvtanulók.

A könnyen érthető, érdekes célnyelvi tartalmat különböző módszerekkel lehet biztosítani a tanulók számára. Ezek közül kettőt ismertetünk: Story Listening (SL) és Story Reading (GSSR).

STORY LISTENING

Indítsunk Story Listeninggel

Programunk a Story Listeninggel (SL) kezdődik. SL órán a tanár történeteket mond el. Ezek általában népmesék, amelyek már kiállták az idő próbáját. Mesélés közben a tanár igyekszik a tanulók számára ismert szavakat használni. Mivel egyes szavak jelentése, a történet egy-egy részlete így is homályban maradhat, a tanár kisegítő eszközökhöz folyamodik: rajzol, szavakat ír a táblára, olykor lefordít valamit,

és a tanulóknak a világról való ismereteit is segítségül hívja. Ezekkel a kisegítő eszközökkel biztosítja, hogy a tanulók minden erőfeszítés nélkül megértsék a történet tartalmát. Hiszen – mint mondtuk – a nyelvet csak úgy sajátíthatjuk el, ha értjük, amit mondanak nekünk (vagy amit olvasunk).

Ez a módszer jóval kisebb ráfordítást igényel

A SL nem kerül pénzbe. Tanulóinknak nem kell vásárolniuk se könyvet, se munkafüzetet. A nem jogvédezt történeteket ingyen szerezzük be az Internetről. A könyveket (további történetekkel) az iskolai könyvtárból tudják kikölcsönözni. Ahol nincs könyvtár, ott a tanár az Internetről ingyenesen letöltött (nem jogvédezt) történetekből állíthat össze osztálykönyvtárat a tanulók használatára.

Mi más történhet az órán?

Programunknak kezdő szinten a SL adja a gerincét, sőt haladó szinten is fontos része marad. A változatosság kedvéért lehet néha énekelni, játszani és egyéb dolgokat csinálni, ám ez mind másodlagos. A nyelvtanárok közt elterjedt dalocskákból, játékokból, egyéb tevékenységekből hiányzik a gazdag nyelvi tartalom, az *optimális nyelvsajátítás* tápanyaga.

Értékelés

A kisebb tanulók rajzban, a nagyobb ill. felnőtt tanulók az anyanyelvükön írásban foglalják össze a történet tartalmát. Ezáltal a tanár mindenekelőtt *a saját teljesítményéről* kap visszajelzést. Az ilyen összefoglalók egyszersmind értékelés ill. helyzetjelentés gyanánt is szolgálhatnak. Tapasztalatunk szerint a célnyelvi kompetencia emelkedésével a tanulók mindinkább a célnyelven írják az összefoglalókat.

STORY READING

A Story Listening útján az olvasáshoz érkezik a tanuló, a maga választotta olvasmányok érdeklődésből, gyönyörűségéből való olvasásához. A Story Listening hozzásegíti a tanulót ahhoz, hogy az eredetileg nem tanulóknak szánt szövegeket is érteni kezdje. Az olvasást (Story Reading) fokozatosan, finoman vezetjük be nagyon érdekes szövegekkel. Tanulóink számára így érthető és élvezetes lesz az olvasás. Célunk az, hogy szokássukká váljon merő gyönyörűségéből olvasni. Így válnak képessé arra, hogy a program végeztével önállóan fejlesszék tovább a nyelvtudásukat.

A tanár segítségével önállóan választott olvasmányok (GSSR)

A Story Listening és az anyanyelvi közönségnek szánt „autentikus” könyvek olvasása közé úgy érezzük, be kell iktatni egy átmeneti fokozatot. Ezt nevezzük GSSR-nek: a tanár a szöveg nehézsége és a tanuló érdeklődése alapján segít választani megfelelő olvasnivalót.

Az olvasott könyvről egyszerű, írásos visszajelzést kérünk: miről szólt, tetszett-e, elég könnyű volt-e. E beszámolókat alapján segíthetünk tanulóinknak a számukra legmegfelelőbb könyveket megtalálni.

Egyes tanulók már egy-két félév alatt eljutnak oda, hogy anyanyelvi közönségnek írt „autentikus” könyveket kezdjenek olvasni. Mások akár három évig is rászorulnak a segítségre. Ez egészen más, mint az a hagyományos megközelítés, ahol jóformán minden átmenet nélkül tesznek nehezen érthető szövegeket a tanulók elé.

A GSSR segít a tanulónak eljutni arra a pontra, ahol már csak ő választja meg, hogy mit olvas. Mihelyt ezt a szintet elértük, a mi tanári munkánk elérte a célját: tanulóink most már önállóan fejleszthetik nyelvtudásukat a maguk választotta könyvek olvasása által.

BIZONYÍTÉKOK

Kutatási eredmények igazolják, hogy ha optimális (= nyelvileg gazdag, roppant érdekes, könnyen érthető) nyelvi tartalmat bocsátunk nagy mennyiségben, stresszmentes légkörben a nyelvtanulók rendelkezésére, akkor nem csak a célnyelvet fogják sikerrel elsajátítani, hanem az időt is nagyon hatékonyan használjuk: egységnyi idő (pl. egy tanóra) alatt többet sajátítanak el a tanulók itt, mint egy hagyományos nyelvórán. A szókincsbővítésben sokszor igazolódott a SL hatékonysága. Ugyanígy a szabad, gyönyörűségi olvasás mindent felülmúló hatékonyságát is számos kutatás igazolta az olvasás, írás, szókincs, nyelvtan, sőt a vizsgákon való teljesítmény tekintetében is.

KÖNNYŰ MEGVALÓSÍTANI

„Nem a tanári színvonal emeléséről kellene prédikálni. Jóval célravezetőbb lenne arról gondoskodni, hogy a tanulók érdekes történeteket tartalmazó könyvek sokaságából válogathassanak kedvükre.” (Francis Mangubhai, Warwick Elley (1982): *The Role of Reading in Promoting ESL, Language Learning and Communication*, 1(2): 151-161). A célnyelvi könyvtár egy nekifutással megvalósítható és jóval kevesebb gonddal jár, mint számítógépeket venni, újabb és újabb oktató programokat, a rendszert karbantartani, a gépeket cserélni stb.

TÁVOKTATÁS

Vajon megvalósítható mindez távoktatással, pl. koronavírus idején? Meg. A nyelv elsajátításához nem a folyamatos személyes kapcsolatra van szükségünk, hanem **nagy mennyiségű, élvezettel és könnyen befogadható nyelvi anyagra**. Erről a technika segít gondoskodni. A hagyományos nyelvoktatás számos elemére nincs szükségünk. Nem kell javítani, nem kell kérdéseket feltenni, nem kell szavakat magoltatni, és sem a beszédet, sem az írást nem kell gyakoroltatni.

Akit az ismertetőnkben foglalt gondolatok tudományos igazolása érdekel, az alábbi hálószemeken számos tanulmányhoz hozzáférhet:

- <http://web.ntpu.edu.tw/~lwen/publications.html> (Sy-Ying Lee)
- <http://backseatlinguist.com/blog/> (Jeff McQuillan)
- https://c021.wzu.edu.tw/ezcatfiles/c021/img/img/1460/89013_1.pdf (Ken Smith)
- www.sdkrashen.com (Stephen Krashen)
- <http://beniko-mason.net> (Beniko Mason)

Fordította: Boros Attila Botond